

“อินเดีย” อีกหนึ่งคู่ค้ารายสำคัญของอาเซียน

สดุดี วงศ์เกียรติขจร

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD)

ท่ามกลางกระแสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี 2558 ที่ใกล้เข้ามานี้ บรรดาประเทศสมาชิกของกลุ่มอาเซียนต่างก็กำลังเตรียมความพร้อมกันอย่างเต็มที่ รวมทั้งยังจำเป็นต้องมองออกไปภายนอกถึงกลุ่มประเทศรอบข้าง เพื่อยกระดับการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจร่วมกัน

“อินเดีย” เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 1.21 พันล้านคน (ประมาณการปี 2555) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) รวมทั้งสิ้น 1.843 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรอยู่ที่ประมาณหัวละ 3,700 เหรียญสหรัฐ (ประมาณการปี 2554) มีเมืองทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศประกอบด้วย นิวเดลี มุมไบ กัลกัตตา เซนไน และบังгалอร์

ด้านการค้าระหว่างประเทศ อินเดียมีประเทศคู่ค้ารายสำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา จีน กลุ่มประเทศอาหรับ สหภาพยุโรป รัสเซีย และญี่ปุ่น โดยส่งออกสินค้าสำคัญ ได้แก่ สินค้าวิศวกรรม ปิโตรเลียม โลหะมีค่า อัญมณี สินค้าหัตถกรรม เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องนุ่งห่ม และชา ขณะที่นำเข้าสินค้าสำคัญ คือ เคมีภัณฑ์ สิ่งทอ เหล็กและเหล็กกล้า ป้าย ทองคำ อุปกรณ์ด้านเครื่องจักรกล/การคมนาคม และสินค้าอิเล็กทรอนิกส์

ในบริบทของอาเซียน อินเดียมีสัดส่วนของมูลค่าการค้ากับอาเซียนที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.2 ในปี 2541 เป็นร้อยละ 2.7 ในปี 2553 ทั้งนี้ ภายใต้กรอบความตกลงเขตการค้าเสรี อาเซียน-อินเดีย (ASEAN-India Free Trade Agreement – AIFTA) มีการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นไปยัง 3 ด้านหลัก คือ การค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน โดยในส่วนของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสินค้านี้ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ (ประกอบด้วย บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย) กับอินเดีย มีผลบังคับไปแล้วตั้งแต่ 1 มกราคม 2553 มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้มีการลดอัตราภาษีเป็นร้อยละ 0 ในกลุ่มสินค้าประมาณร้อยละ 71 ภายใน 31 ธันวาคม 2556 และเป็นร้อยละ 80 ภายใน 31 ธันวาคม 2559 ขณะที่กรณีฟิลิปปินส์ จะยกเลิกภาษีภายในปี 2562 และประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) จะยกเลิกภาษีภายในปี 2564 ด้วยความสำคัญของ

อินเดียที่เพิ่มขึ้นต่ออาเซียน จึงทำให้อาเซียนต้องพิจารณาเร่งรัดดำเนินการพัฒนาในมิติต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับอินเดีย ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจการค้า (Trade) การเชื่อมโยง (Connectivity) และความสัมพันธ์ทางการเมือง (Political Relations)

ทั้งนี้ ประเด็นการพัฒนาในมิติของเศรษฐกิจการค้าที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ การดำเนินการและวางเป้าหมายมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Measures) การกำหนดนโยบายภายใน (Domestic Policies) ของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออก การบรรลุข้อตกลงด้านบริการ (โดยเฉพาะด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากร) และการลงทุนเพื่อส่งเสริมการค้าสินค้า ขณะที่ประเด็นการพัฒนาในมิติของการเชื่อมโยง มีพื้นฐานอยู่บนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในรูปแบบต่างๆ อันเป็นก้าวสำคัญต่อการเป็นศูนย์กลางการเติบโตทางเศรษฐกิจของเอเชีย การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจของทั้งภูมิภาคเอเชีย และเศรษฐกิจโลก การลดระยะทางและต้นทุนทางการค้า อำนวยความสะดวกด้านการแลกเปลี่ยนปัจจัยและทรัพยากร รวมถึงส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในระดับสถาบัน อันจะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกันได้มากขึ้น ภายในประชาคมเศรษฐกิจของภูมิภาค

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดปรากฏการณ์การเติบโตของเครือข่ายการค้าและการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายการผลิตระหว่างประเทศ โดยมีบริษัทข้ามชาติเป็นตัวจักรขับเคลื่อนที่สำคัญ อันนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการค้าภายในภูมิภาค (Intra-regional Trade) และการจ้างผลิตจากภายนอก (Outsourcing) ที่สูงขึ้น

ส่วนประเด็นการพัฒนาในมิติของความสัมพันธ์ทางการเมือง ก็ได้มีพัฒนาการด้านการสานสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับอินเดีย (ASEAN-India Dialogue Relations) มาโดยต่อเนื่อง โดยได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการในปี 2535 ในลักษณะของคู่เจรจาเฉพาะด้าน ก่อนจะยกระดับความสัมพันธ์เป็นคู่เจรจาโดยสมบูรณ์ในปี 2538 และสู่การประชุมสุดยอดในปี 2545 อินเดียได้เข้าร่วมในการประชุมทางด้านความมั่นคง (ASEAN Regional Forum: ARF) เมื่อปี 2539 โดยมีบทบาทสำคัญในเรื่องความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ในช่วงเวลาต่อมา อาเซียนและอินเดียได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุน ASEAN – India เพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือระหว่างกัน รวมทั้งอินเดียได้เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง หรือภาคยานุวัติ Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia (TAC) และได้

รับรองแถลงการณ์ร่วมมือกับอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากล ในปี 2546 รวมทั้งยังได้
เข้าเป็นหนึ่งในสมาชิกของ East Asia Summit (EAS) ตั้งแต่นั้นปี 2548 อีกด้วย

ความสัมพันธ์ในฐานะคู่เจรจาระหว่างอาเซียนและอินเดีย ครบรอบปีที่ 20 ในปี 2555 ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นพื้นฐานต่อ
ความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งในอนาคตต่อไป ทั้งด้านการเมือง การพัฒนา สันติภาพ และความมั่นคง ประเด็นที่คาดว่าจะ
มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน ได้แก่ การรับมือกับความเสี่ยงด้านการก่อการร้าย การชะลอการสะสมอาวุธ
นิวเคลียร์ (Nuclear Non-proliferation) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน สุขภาพและการป้องกันโรคระบาด สิทธิ
มนุษยชน และการอพยพย้ายถิ่นฐาน เป็นต้น

จากภาพรวมสถานการณ์ด้านการพัฒนาและความร่วมมือในมิติต่างๆ ระหว่างอาเซียนกับอินเดีย ดังที่เสนอไว้
ข้างต้น พบว่า พัฒนาการดังกล่าวได้มีความต่อเนื่องมาอย่างราบรื่นมาโดยตลอด อาเซียนจึงควรพิจารณาถึง
ความสำคัญของกลไกและความเป็นไปต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อจะสามารถนำไปวางยุทธศาสตร์
การพัฒนาและสร้างผลประโยชน์สูงสุดในมิติต่างๆ ให้แก่ภูมิภาคได้อย่างยั่งยืนต่อไป